

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

1. Береза Ю.М. Розслідування незаконного заволодіння військовослужбовцем зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами // Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність / Береза Юрій Миколайович. – Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Дніпро, 2018. 20 с.
2. Карпенко М.І. Окрема методика розслідування злочинів, передбачених ст. 410 Кримінального Кодексу України // Юридична наука. № 1. 2014. С. 78–91.
3. Чаплинський К.О. Тактика проведення окремих слідчих дій: Монографія / Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 306 с.
4. Лускатов О.В. Теорія та практика розслідування нерозкритих злочинів минулих років: Монографія / Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2008. 192 с.
5. Удалова Л.Д. Деякі проблеми допиту інформатора в кримінальному судочинстві України // Вісник Луганської академії внутрішніх справ. 2003. № 1. С. 133–137.

Лазарєв Владислав Олександрович,
кандидат юридичних наук,
декан факультету економічної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Сіроух Ірина Володимирівна,
аспірант кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗВІДНИЦТВА ТА ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ

Важливим криміналістичним засобом, що забезпечує найбільш ефективно та швидко кримінальне провадження по факту звідництва та втягнення неповнолітнього в заняття проституцією, є використання спеціальних знань. Вони використовуються під час розслідування будь-якого кримінального правопорушення. Це пояснюється необхідністю розширення можливостей слідчого за рахунок залучення до процесу інших осіб. Адже він, як і кожна інша особа, не може володіти різного роду знаннями, вміннями та навичками. В той же час, необхідно розуміти, що

використання тих чи інших знань виникає в залежності від конкретної ситуації, що склалася під час розслідування. Тому особливості їх вибору та застосування при виявленні фактів звідництва та втягнення неповнолітнього в заняття проституцією потребують докладного розгляду.

При розслідуванні втягнення неповнолітнього в заняття проституцією та звідництва, можуть застосовуватися різні спеціальні знання. Звичайно, їх використання потрібно розглядати крізь призму їх оперування ними тими чи іншими суб'єктами при проведенні відповідних слідчих (розшукових) дій.

Серед основних форм використання спеціальних знань під час розслідування звідництва і втягнення неповнолітнього в заняття проституцією можна виділити такі:

- безпосереднє використання слідчим спеціальних знань під час досудового розслідування – 7 %;
- призначення та проведення судових експертиз – 96 %;
- участь спеціаліста при проведенні окремих процесуальних дій – 68 %.

Важливою складовою розслідування досліджуваного кримінального правопорушення є участь спеціаліста при проведенні слідчих (розшукових) дій. Слід зазначити, що спеціалістом згідно статті 71 КПК у кримінальному провадженні є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації під час досудового розслідування і судового розгляду з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Під час огляду місця події спеціалісти повинні вивчати його з особливою ретельністю. Як зазначають окремі науковці допомога спеціаліста при проведенні зазначеної процесуальної дії складається у наступному:

- визначення меж території, яка підлягає огляду;
- установлення способу огляду місць найбільш ймовірного відступу злочинця. Перелік об'єктів пошуку залежить від характеру вчиненого злочину. Тому спеціаліст при проведенні оглядів (обшуків) звертає увагу слідчого на об'єкти, які можуть мати значення для розслідування кримінальної справи;
- вибір і використання технічних засобів відповідно до об'єкта огляду;
- проведення пошукових дій з метою виявлення слідів, у тому числі і мікрооб'єктів (наприклад, у кишнях одяжі підозрюваного);
- проведення необхідних найпростіших геометричних, вагових та інших вимірювань (наприклад, установлення розміру об'єктів, зважування знайдених об'єктів та ін.);
- проведення попередніх досліджень слідів; орієнтуюча інформація, отримана у результаті попередніх досліджень: полегшує і прискорює проведення наступних судових експертиз; має важливе значення для

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

термінового проведення оперативно-розшукових заходів і слідчих дій; – є підставою для моделювання події злочину, висування версій та ін.;

– фіксація об'єктів та слідів, що вилучаються, шляхом ретельного опису у протоколі слідчої дії та фото- й відеозйомки;

– вилучення і упакування виявлених наркотиків, слідів, об'єктів-носіїв; 9) роз'яснення щодо виявлених об'єктів або слідів;

– надання консультацій щодо подальшого експертного дослідження вилучених об'єктів [1, с. 6].

Окрім застосування спеціальних знань під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій, важливою складовою кримінального провадження є призначення та проведення судових експертиз. Розглянемо їх окремі особливості при розслідуванні втягнення неповнолітнього в заняття проституцією та звідництва.

Загалом, відповідно до чинного КПК України експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання [2]. Аналіз матеріалів кримінальних проваджень доводить, що проведення різних видів експертних досліджень надає відповідь на запитання, що цікавлять працівників правоохоронних органів на різних етапах розслідування [3, с. 76].

На нашу думку, експертизи доцільно поділяти їх на дві основні групи, які призначаються для:

1) ідентифікації злочинця (сутенера), знарядь злочину, транспортних засобів;

2) дослідження учасників злочину.

Обов'язкові експертизи проводяться для встановлення обставин, прямо зазначених у ч. 1 ст. 91 КПК України або таких, що зумовлені складними технічними, фізичними, хімічними явищами чи їх сукупністю.

На основі аналізу матеріалів кримінальних справ і проваджень про звідництво можна визначити перелік судових експертиз, які здебільшого призначаються у кримінальних провадженнях вказаної категорії, зокрема:

- судово-медична – 82 %;
- експертиза холодної зброї – 2 %;
- судово-біологічна – 75 %;
- судово-балістична – 2 %;
- судово-хімічна – 21 %;
- судово-психіатрична – 59 %;
- трасологічна – 31 %.

Зазначені експертизи призначаються під час розслідування досліджуваного кримінального правопорушення в різних сукупностях. Це залежить від конкретних предметів, виявлених під час проведення різних

СРД, НСРД та інших процесуальних дій. Зокрема, огляду місця події, обшуків приміщень та осіб тощо.

Підводячи підсумок, зазначимо, що використання спеціальних знань при розслідуванні звідництва і втягнення неповнолітнього в заняття проституцією має важливе значення протягом всього кримінального провадження. Вони можуть використовуватись як безпосередньо особою, так і опосередковано.

Залучення відповідних спеціалістів до проведення огляду місця події дає позитивні результати: вилучається більша кількість доказової інформації, які можна використовувати в ході розслідування зазначених кримінальних правопорушень. В досліджуваних кримінальних провадженнях в основному призначаються судово-медичні та різні види судово-біологічних експертиз. Трасологічні експертизи, а також інші криміналістичні експертизи, призначаються досить рідко. Лише комплексне використання спеціальних знань надасть змогу більш чітко відтворювати частини явища.

Список використаних джерел:

1. Огляд місця події: виявлення та вилучення об'єктів біологічного походження : Методичні рекомендації / Міністерство внутрішніх справ України, Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр; [авт.-упоряд.: С. І. Перлін, С. О. Шевцов, Н. М. Косміна, В. В. Іонова]. Х.: ФО-П Чальцев О. В.. 2009. 100 с.

2. Кримінальний процесуальний Кодекс України від від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

3. Лазарєв В.О. Використання спеціальних знань при розслідуванні втягнення неповнолітнього в заняття проституцією і сутенерства. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Випуск 6. С. 74-79.

Макаренко Євген Іванович,
кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінально-
правових дисциплін
Дніпровського гуманітарного
університету

ОБІГ ЗБРОЇ В УКРАЇНІ ПОТРЕБУЄ РЕГУЛЮВАННЯ НА РІВНІ ЗАКОНУ

Дивно, але упродовж 29 років свого демократичного розвитку Україна залишається єдиною державою в Європі, яка не має власного Закону, який би регулював обіг цивільної вогнепальної зброї. Щоправда, нардепи неодноразово ініціювали законопроекти про цивільну зброю в Україні, але, як кажуть, вони були не на часі, тому парламент так і не